

Synopsis for landepolitikpapir for Danmarks relationer til Myanmar 2016 - 2020

1. Overordnet vision

Myanmar indledte i 2011 en omfattende reformproces, som ventes videreført de kommende år. Landet er gået fra at være et lukket militærdiktatur med en kommandoøkonomi i retning af demokrati, markedsøkonomi og åbning over for omverdenen. Samtidig udfoldes bestræbelser på at få afsluttet de langvarige væbnede konflikter mellem centralstyret og forskellige etniske grupper.

Det overordnede mål for Danmarks engagement i Myanmar vil være at medvirke til, at landet udvikler sig til et mere rodfæstet demokrati, med frie og retfærdige valg, ledet af en regering præget af ansvarlighed over for befolkningen, med styrkede institutioner og en langt mere decentraliseret styreform, der danner grundlag for en fredelig udvikling og en solid nationsopbygning, med respekt for menneskerettighederne, en inklusiv, bæredygtig og bredt baseret økonomisk fremgang med værditilvækst og jobskabelse, et transparent investeringsklima, mindre ulighed og ophør af behov for langvarig humanitær bistand.

Midlerne vil fra dansk side være politisk dialog, udviklingssamarbejde og kommercielle indsatser.

Det vil blive tilstræbt at arbejde på grundlag af den burmesiske regerings mål og planer. Der vil samtidig være et tæt samarbejde og koordination med relevante partnere i det internationale samfund. Endelig vil der være behov for at tage risici, men samtidig vil der være gode chancer for at opnå betydelige resultater.

2. Den nationale kontekst - udfordringer og muligheder

Efter selvstændigheden fra det britiske kolonistyre i 1948 har Myanmar historie været kendetegnet ved borgerkrig, militærdiktatur, undertrykkelse af demokratiske kræfter, en skrantende økonomi, fattigdom og humanitære katastrofer. Dette er sket, samtidig med at landet har isoleret sig fra omverdenen og er blevet mødt af sanktioner fra vestlige lande.

-Etniske og religiøse konflikter

Landet er et kludetæppe af etniske grupper. Af de ca. 135 forskellige etniske grupper udgør burmanerne den dominerende gruppe (ca. 60 pct. af befolkningen). Et stort antal væbnede konflikter har udspillet sig gennem årene. Hos en række etniske minoriteter er der dannet væbnede grupper, i nogle tilfælde af betydelig størrelse, som kæmper for en større grad af

autonomi. De enkelte væbnede grupper har forskelligartede motiver, ikke sjældent baseret i ønsket om kontrol over naturressourcer. Udenlandsk involvering i udvinding af naturressourcer øger spændingerne.

I Rakhine-staten på grænsen til Bangladesh er der foruden konflikten mellem Rakhinerne og centralstyret en stadig mere voldelig konflikt mellem buddhister og den muslimske Rohingya-befolkningsgruppe, som udgør ca. 40 pct. af indbyggerne i Rakhine, og hvis tilhørsforhold til Myanmar aldrig er blevet anerkendt af landets regering. Konflikten har alvorlige humanitære konsekvenser. Dette er udtryk for et historisk modsætningsforhold mellem buddhister og muslimer i Myanmar, som har medført voldelige konfrontationer også andre steder i landet.

I flere etniske områder er den humanitære situation dårlig, og der er betydelige områder uden humanitær adgang, navnlig i Kachin-staten i den nordlige del af landet.

Regeringen ønsker at indgå våbenhvile med alle etniske grupper under ét, hvorefter man vil gennemføre fredsforhandlinger med hver enkelt gruppe. Der er dog blandt flere af de væbnede grupper ønske om, at der først opnås enighed om en fredsaftale. Fredsprocessen går langsomt, især som følge af dyb mistillid til regeringen blandt mange af grupperne, og den har endnu ikke leveret overbevisende landsdækkende resultater. Varig fred vil dog næppe kunne sikres uden en form for mere decentraliseret styreform. Dette vil kræve en forfatningsændring, hvilket er en kompliceret og risikabel proces.

- Politiske forhold

I 1988 slog militærregeringen hårdt ned på pro-demokratiske demonstranter og aktivister og mange blev dræbt. I 1989 blev leder af partiet National League for Democracy (NLD), Aung San Suu Kyi (ASSK), for første gang sat i husarrest. Året efter vandt NLD en overvældende valgsejr med mere end 80 pct. af pladserne i parlamentet, men militærstyret nægtede at anerkende resultatet og blev siddende på magten.

I 2003 fremlagde militærregeringen en såkaldt syv-trins køreplan for demokrati, som skitserede en planlagt overgang fra militært til civilt styre. Som led i denne proces gennemførtes i 2008 en omstridt folkeafstemning, som førte til vedtagelsen af den nugældende forfatning.

Folkeafstemningen gennemførtes blot få dage efter, at cyklonen Nargis ramte landet og medførte, at omkring 134.000 mennesker omkom. Med afholdelse af valget i 2010, som forløb fredeligt, men hverken var frit eller retfærdigt, og den efterfølgende samling af det nye nationale parlament i januar 2011, valg af præsident og indsættelse af en nominal civil regering i marts-april 2011, var militærregeringens køreplan gennemført.

Militærregimets parti, Union Solidarity and Development Party (USDP), opnåede ved 2010-valget 80 pct. af de valgbare mandater. Få dage efter valget i 2010 blev ASSK løsladt efter årelangt internationalt pres. I april 2012 vandt NLD en overbevisende sejr ved

suppleringsvalgene til parlamentet. NLD vandt 43 ud af 45 mulige pladser, og ASSK blev medlem af parlamentet, leder af oppositionen og formand for flere vigtige udvalg.

Valget ændrede dog ikke ved, at USDP fortsat har absolut flertal og sammen med militærets forfatningsgaranterede andel på 25 pct. af mandaterne i både overhus og underhus er i stand til alene at vedtage alle beslutninger, herunder også forfatningsændringer.

Parlamentet har dog formået at spille en konstruktiv rolle i demokratiseringsprocessen, samtidig med at parlamentsarbejdet lider under mangel på kapacitet og fraværet af demokratiske traditioner.

Myanmar gennemgår nu en topstyret reformproces, ledet af præsident Thein Sein, med større politisk frihed, pressefrihed, løsladelse af politiske fanger og en åbning af økonomien mod omverdenen. Der forhandles aktuelt om en ændring af forfatningen. Hovedspørgsmålene er, hvorvidt ASSK kan blive præsident (hvilket den gældende forfatning ikke tillader), militærets politiske privilegier og graden af decentralisering/føderalisme. Flertallet af de etniske grupper finder ikke, at den nuværende forfatning giver dem mulighed for reel politisk indflydelse. Desuden drøftes valgsystemet – hvorvidt der skal indføres proportionalitet i stedet for det eksisterende system med valg i enkeltmandskredse. Der er delte meninger om, hvorvidt det vil være muligt at finde et kompromis, som er acceptabelt for alle parter, således at landet kan gå til valg i 2015 på et nyt grundlag.

- Den økonomiske situation

Trods store forekomster af naturressourcer er Myanmar, som konsekvens af det tidligere militærregimes misforvaltning og årtier med væbnede konflikter og isolation, et af de mindst udviklede lande i verden. Militæret sidder på store dele af produktionsapparatet og råstofudvindingen i partnerskab med en mindre gruppe forretningsfolk. Fremstilling og smugling af narkotiske stoffer har betydeligt omfang.

Ud over de politiske reformer har regeringen også iværksat reformer på det økonomiske område, om end ikke med samme dynamik. På det seneste er tempoet dog sat op, med ophævelsen af den meget kunstige valutakurs til fordel for markedsværdien, liberalisering af importen, modernisering af den finansielle sektor og i 2012 en lov om udenlandske investeringer. Reformerne har dog ikke for alvor rokket ved militærets dominerende stilling i økonomien.

Myanmar lider under store svagheder, når det gælder infrastruktur, herunder ikke mindst mangel på sikker energiforsyning og et meget svagt transportsystem, manglende adgang til finansiering, ringe investeringsbeskyttelse samt en dårligt uddannet arbejdsstyrke. Også fraværet af langsigtet økonomisk politik, inflation, korrupktion og en ustabil valuta er negative faktorer i investeringsklimaet. På positivsiden tæller den politiske vilje til åbning over for omverdenen,

Myanmars rige naturressourcer, den befolkningsmæssige størrelse, landets geostrategiske placering og ikke mindst den billige arbejdskraft.

Delvist som følge af de vestlige sanktioner har især Kina, men også Indien, fået mulighed for omfattende investeringer i Myanmar, særligt i udvindingsindustrien. Et vigtigt mål i reformprocessen er at ændre balancen, således at der kommer flere – og mere beskæftigelsesfremmende og etisk forsvarlige - investeringer. Den nye lov om udenlandske investeringer har endnu ikke ført til et boom i investeringer fra vestlige landes side. Dette vil dog formentlig ændre sig de kommende år, hvis reformprocessen fortsætter og investeringsklimaet forbedres. Der er endvidere så småt ved at opstå en gruppe af burmesiske erhvervsdrivende, som arbejder for et erhvervs-klima med transparens og retsstatsprincipper. Myanmar savner generelt små og mellemstore virksomheder, som kan sikre et højere beskæftigelsesniveau. Lovgivning på området er under forberedelse.

- Den regionale kontekst

Som konsekvens af de nationale reformer er Myanmars placering og rolle internationalt også under hastig forandring. Med en geostrategisk vigtig placering mellem Sydøstasien, Kina og Sydøstasien havde Myanmar i militærdiktaturets tid få, men vigtige allierede – først og fremmest Kina – mens Europa og resten af den vestlige verden i vid udstrækning indførte sanktioner. Myanmar blev allerede i 1997 medlem af ASEAN ud fra de øvrige medlemslandes ønske om at engagere frem for at isolere landet, men var i mange sammenhænge en belastning for ASEAN. I dag er Myanmar et fuldgyldigt og respekteret medlem af ASEAN, hvilket ikke mindst er kommet til udtryk ved, at Myanmar har overtaget formandskabet for ASEAN i 2014.

- Manglende kapacitet og institutionalisering af reformerne

Det langvarige militærstyre og isolationen fra omverdenen har medført, at kapaciteten i Myanmars offentlige institutioner og hos landets myndigheder på alle niveauer er uhyre begrænset. Det gælder også for de politiske partier og den demokratiske opposition, herunder NLD, som udover begrænset kapacitet også er karakteriseret ved manglende internt demokrati og fraværet af egentlige partiprogrammer og visioner for, hvilken samfundsudvikling NLD arbejder for.

En af de store udfordringer for den videre reformproces er at institutionalisere reformerne. Processen har hidtil har været drevet af enkeltpersoner med præsident Thein Sein og parlamentsformand Shwe Man i spidsen bistået af en håndfuld centrale ministre samt til en vis grad Aung San Suu Kyi. Beslutningsprocesserne er topstyrede, og der er ingen tradition for samarbejde på tværs eller for koordination mellem regeringsorganer. Svaghederne gør sig i særdeleshed gældende på lokalt plan og i de etniske områder og hæmmer realiseringen af reformplanerne. Landet har således stort behov for en særskilt reform af den offentlige sektor.

-Udfordringer og risici

Der er en ret betydelig risiko for, at Myanmars hastige politiske og økonomiske udvikling de seneste år vil miste momentum, eller decideret opleve tilbageslag. Under alle omstændigheder vil der blive tale om en langvarig proces før landet kan siges at have stabiliseret sig. Der er mange usikkerhedsmomenter og risikofaktorer for udviklingen de kommende år: våbenhvilen og den egentlige fredsproces med de etniske minoriteter, konflikten i Rakhine, den humanitære situation i Kachin, de mange krav om forfatningsændringer, herunder vejen mod en langt mere decentraliseret styreform, Aung San Suu Kyis valgbarhed til præsidentposten, militærets rolle generelt og specifikt dets politiske rolle. Det skal sikres, at det samlede danske engagement passer til Myanmars kontekst og løbende justeres, så det er i stand til at bidrage til opfyldelsen af de overordnede mål. Det skal således gøres klart, hvordan instrumenter, både udviklingsmæssige, politiske og kommercielle passer til den aktuelle virkelighed og omstændigheder. Dette vil kunne gøres ved en scenariebeskrivelse eller ved at anføre og løbende opdatere forskellige udviklingsforløb. Der vil i forbindelse med forberedelsen af det danske udviklingssamarbejde blive udarbejdet en egentlig risikoanalyse suppleret med løbende analyser af risici under gennemførelsen. Samtidig vil det danske landeprogram blive udformet med høj grad af fleksibilitet, så modaliteter og indsatser om nødvendigt vil kunne tilpasses undervejs.

3. Strategiske målsætninger og instrumenter

Med udgangspunkt i det overordnede mål for Danmarks engagement i Myanmar, vil Danmark i 2016-2020 have fokus på følgende to strategiske målsætninger:

- Bidrage til at **fremme en fortsat demokratiserings- og reformproces**

- Bidrage til at **fremme en bæredygtig og ansvarlig økonomisk vækst herunder forbedring af levevilkår især i marginaliserede områder med etniske befolkningsgrupper**

Politisk dialog, udviklingssamarbejde og kommercielle indsatser vil være de centrale instrumenter for det danske engagement.

- Politisk dialog

Danmark har siden reformprocessens start haft en aktiv og løbende politisk dialog med centrale politiske aktører i Myanmar, som vil blive videreført efterhånden som reformprocessen skrider frem – til samtidig støtte for denne. Udover fastholdelse og videreførelse af den tætte bilaterale politiske dialog på både politisk- og embedsmandsniveau, herunder gennem politiske besøg fra Danmark, vil der blive lagt vægt på at skabe positiv fremdrift gennem EU's politiske dialog med

Myanmar. Myanmars regering betragter i stigende grad, efter ophævelsen af sanktionerne, EU som en både politisk, udviklingspolitisk og kommercielt interessant samarbejdspartner.

-Udviklingsamarbejde

Danmark har siden slutningen af 1990'erne ydet udviklingsbistand til Myanmar inden for rammerne af EU's fælles holdning (suspenderet i april 2012 og ophævet i april 2013) og dermed kanaliseret uden om regeringen. Fokus har over årene ændret sig fra humanitær bistand med fokus på flygtninge og støtte til Myanmars eksilsamfund til egentlige udviklingsindsatser, som har haft til formål at bekæmpe den udbredte fattigdom og afbøde virkningerne af militærregimets politik over for befolkningen, herunder ved at understøtte landets demokratiske kræfter. I 2006 indledtes den danske udviklingsindsats i Myanmar bl.a. med bidrag til multidonorfondene for uddannelse. Efter at cyklonen Nargis ramte landet i 2008, blev den danske udviklingsindsats øget betydeligt, især gennem støtte til multidonorfondene for henholdsvis sundhed og levevilkår. Tilsagnsrammen beløber sig i 2014 til 120 mio. kr. og omfatter også støtte til den demokratiserings- og fredsproces, som gennemføres på adskillige områder.

På udviklingsområdet vil de gode danske erfaringer med samarbejde med Myanmars civilsamfund, fattigdomsbekæmpelse, støtten til uddannelse, demokratifremme og god regeringsførelse ligeledes blive udnyttet i en fortsat indsats på disse områder. Det nystartede program for ansvarlig virksomhedsdrift forventes at indhøste erfaringer og skabe resultater, som kan indgå i kommercielle sammenhænge og i forbindelse med indsatser til fremme af bæredygtig og inklusiv vækst. Endvidere vil de gode erfaringer med samarbejde med danske civilsamfundsorganisationer især inden for det humanitære område fortsat blive udnyttet. Der vil være behov for at videreføre humanitær bistand i et vist omfang, men med henblik på afvikling af den langsigtede humanitære indsats til fordel for (forebyggende) udviklingsindsatser i den udstrækning, den humanitære situation tillader det.

Mulighederne for at anvende Danida Business Partnership og Business Project Development faciliteten vurderes for nuværende at være begrænsede, især på grund af vanskeligheder ved at identificere egnede partnervirksomheder, men også på grund af de store udfordringer, der er forbundet med at gøre forretning i Myanmar. Disse forhold kan dog ændres i takt med reformerne og på grundlag af den omtalte kommende lovgivning for virksomheder. Også når det gælder Danida Business Finance (DBF) må det først afdækkes, om der findes den fornødne kapacitet, bl.a. i de offentlige institutioner i Myanmar, til at håndtere et finansieringsinstrument som DBF.

De ganske oplagte synergieffekter mellem de kommercielle indsatser og udviklingsamarbejdet er allerede under udvikling og vil blive styrket i det kommende danske engagement.

Danmarks udviklingssamarbejde med Myanmar er baseret på en rettighedsbaseret tilgang med henblik på at reducere ulighed og fattigdom, og indsatserne vil blive søgt gennemført på basis af principperne for bistandseffektivitet, dvs. harmoniseret med andre donorer, herunder ikke mindst EU, og i videst muligt omfang på grundlag af Myanmars egne politikker og prioriteter.

Danmark støtter det arbejde, som er sat i værk for at tilpasse den internationale udviklingsindsats til regeringens overordnede planlægningsproces samt bestræbelserne på øget donorharmonisering i form af multidonortrustfonde, samfinansiering og EU joint programming. Der vil løbende ske en vurdering af, hvorvidt mulighederne for at anvende landets egne nationale systemer til overførsel af bistandsmidler og i den forbindelse vil Verdensbankens og UNDP's indsatser inden for den nationale forvaltning blive fulgt nøje. Det vil være vigtigt at give rum til, at de burmesiske partnere kan opbygge og fastholde et ejerskab til indsatsområderne. Samtidig vil Myanmar også skulle opbygge sin absorptionskapacitet, der aktuelt er på et yderst beskedent niveau.

Som nævnt vil det være vigtigt at sikre en passende grad af fleksibilitet i de danske indsatser, således at de bedst muligt tilpasses situationen, efterhånden som den udvikler sig. Risikoelementerne må nøje analyseres; generelt bør en udviklingspartner som Danmark være forholdsvis risikovillig for bedst at kunne understøtte reformkræfterne.

- Kommersielle indsatser

Der er stor interesse hos danske virksomheder for at engagere sig i Myanmar, men foreløbigt har kun få store danske virksomheder etableret sig i landet. På grund af landets manglende transparens, svage offentlige systemer og en dårligt udviklet privat virksomhedskultur, er der et stort behov for rådgivning af virksomheder, som ønsker at engagere sig i landet. Udenrigsministeriet vil fortsat yde rådgivning til virksomheder inden for forskellige sektorer. Danske virksomheder har desuden en særlig forpligtelse til at drive ansvarlig forretningsvirksomhed, hvilket Udenrigsministeriet også lægger vægt på i sin kommercielle rådgivning.

Myanmars indtil videre uigennemskuelige og i mange tilfælde selvmodsigende regelsæt, svage kapacitet, korrupsion m.v. udgør udfordringer for et mere omfattende bilateralt samarbejde om investeringer og handel. Samtidig er der dog gode muligheder for risikovillige "first movers" i visse brancher.

4. Indsatsområder

Følgende indsatsområder forudses i lyset af de strategiske målsætninger:

- Fremme af demokrati, god regeringsførelse og menneskerettigheder

Fokus vil være på indsatser som støtter reformprocessen, herunder opbygning af demokratiske institutioner på såvel nationalt som regionalt niveau. I relation til civilsamfundet vil støtten have fokus på at udbrede kendskabet til befolkningens rettigheder og dens evne til at gøre rettighederne gældende over for myndighederne.

Både de kommercielle og de bistandsstøttede erhvervsaktiviteter vil skulle have et klart menneskerettighedsfokus. Udfordringerne i indsatserne inden for demokrati, god regeringsførelse og menneskerettighedsområdet er ikke mindst at sikre, at de til enhver tid er relevante i lyset af situationen, som den udvikler sig, således at de understøtter og tilskynder til reformer, samtidig med at det sikres, at forandringer skabes, ejes og drives fremad af befolkningen. Der er således tale om et indsatsområde, som forudsætter gode og løbende risikoanalyser samt redskaber til risikohåndtering.

-Støtte til uddannelse

Uddannelsessystemet er både forsømt, tilbagestående og når ikke i tilstrækkelig grad ud til de fattigste befolkningsgrupper i de fjerntliggende, især etniske, områder.

Danmark støtter aktuelt uddannelse via en multidonorfond administreret af UNICEF og gennem et samarbejde med civilsamfundsorganisationer inden for den uformelle uddannelsessektor.

Myanmars regering og en lang række aktører inden for uddannelse arbejder med en større gennemgang af sektoren (Comprehensive Education Sector Review), som bør kunne danne ramme om en både bredere, dybere og bedre koordineret indsats i sektoren, muligvis en egentlig sektortilgang med tilpasning til regeringens strategier og planer. Regeringen synes at have stærk vilje til at skabe forbedringer, og visse beskedne fremskridt er allerede sket. Danmarks støtte til uddannelse vil blive overvejet inden for disse rammer.

-Støtte til bæredygtig, ansvarlig og inklusiv økonomisk vækst

Danmark vil anvende en rettighedsbaseret tilgang med henblik på at bidrage til bæredygtig, ansvarlig og inklusiv økonomisk vækst, herunder bekæmpe fattigdom og fremme civilbefolkningens evne til og mulighed for selv at skabe forandringer.

Det vil ske dels gennem at bidrage til forbedrede levevilkår for de mest udsatte befolkningsgrupper i de etniske og tidligere konfliktområder dels gennem indsatser inden for erhvervsområdet.

Erfaringerne fra det nye program for ansvarlig virksomhedsdrift vil indgå i udformningen af den fremtidige danske bistand på erhvervsområdet. Der pågår analyser af beklædnings- og fiskerisektoren, og det vil blive undersøgt, hvorvidt disse analyser kan danne grundlag for et eventuelt større engagement inden for disse sektorer. I et sådant engagement vil en bæredygtig

forvaltning af råstoffer og naturressourcer stå i centrum på linje med inklusiv økonomisk vækst og social ansvarlighed.

Programmet for ansvarlig virksomhedsdrift har beskyttelse af menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder som et gennemgående tema. ILO indtager en nøglerolle i programmet, Organisationens vedholdende indsats over for regering, erhvervsliv og fagforeninger i Myanmar forventes at kunne give nogle værdifulde erfaringer, som vil kunne inddrages i planlægningen af et kommende program for bæredygtig, ansvarlig og inklusiv økonomisk vækst. Et centralt spørgsmål vil være, hvorledes et bedre beskyttelsesniveau og en begyndende social dialog vil kunne kombineres med økonomisk vækst inden for sektorer som de to ovennævnte.

Udenrigsministeriet lægger i sin rådgivning til danske virksomheder vægt på, at virksomhederne har en forpligtelse til at drive ansvarlige virksomhedsdrift i Myanmar, herunder respekt for menneskerettigheder, med henblik på, at danske investeringer også vil kunne bidrage til at skabe bæredygtig og ansvarlig økonomisk vækst.

Som nævnt råder Myanmar over store råstofreserver, som forudses udnyttet i endnu større omfang fremover. Af både økonomiske og menneskerettighedsmæssige grunde er transparens og god forvaltningspraksis af meget stor betydning for landets videre udvikling. Behovet og mulighederne for en særlig dansk indsats på dette område f. eks gennem støtte til EITI's (Extractive Industries Transparency Initiative) arbejde i Myanmar vil blive overvejet nærmere.

- Udfasning af støtte til sundhed

Det tidligere regime har i årevis misrøgtet og underfinansieret sundhedssystemet i Myanmar med det resultat, at adgangen til sundhedsydelser af betryggende kvalitet i de fjerntliggende og fattigste områder, især etniske, er særdeles utilstrækkelig. Danmark har i en årrække bidraget til multidonorfonde på sundhedsområdet samt til bilaterale indsatser med fokus på dels kvinder dels basale sundhedsydelser i de fattigste områder.

Den internationale støtte indenfor sundhedsområdet i Myanmar er steget kraftigt i de senere år, og det overvejes derfor at udfase den nuværende danske støtte til sundhed for at sikre en fokuseret tilgang med færre sektorer i det samlede landeprogram efter 2016.

- Fortsat humanitær bistand

Myanmar er en af de langvarige humanitære kriser, der prioriteres til at modtage dansk humanitær bistand. Støtten er gennem de sidste mange år gået til flygtninge i lejre på den thailandske side af grænsen til Myanmar samt til internt fordrevne i Myanmar tæt på samme grænse. Inden for de sidste par år har der imidlertid også været stigende bevillinger til humanitære indsatser i relation til de etnisk- og religiøst betingede konflikter i Rakhine- og Kachin-staterne, som har resulteret i et stort antal internt fordrevne. Det vurderes, at der pt. er

143.000 internt fordrevne i Rakhine, 100.000 i Kachin samt yderligere 250.000 i de sydøstlige dele af landet.

I forbindelse med den gradvise demokratiseringsproces har det været forventningen, at den humanitære situation i Myanmar ville udvikle sig i en positiv retning i de kommende år. Den tiltagende forværring af situationen i både Rakhine og Kachin siden 2012 markerer dog et bekymrende tilbageskridt. Fra dansk side følges udviklingen løbende med henblik på at kunne vurdere, om beslutningen om en gradvis udfasning af den humanitære bistand evt. må revurderes. Der forventes dog i de kommende år behov for humanitær bistand til Myanmar.

Indsatsen via danske NGO'er og i samarbejde med bl.a. UNHCR påregnes derfor for nuværende fortsat, så vidt muligt med et skifte i retning af forebyggende indsatser og mere langsigtede løsninger.

5. Resultater, monitorering og evaluering

Blandt de mange negative konsekvenser af årtiers dårlig regeringsførelse er uhyre svage nationale data og statistik.

I programmeringen af den danske udviklingsbistand vil der blive lagt vægt på at tilvejebringe det bedst mulige datagrundlag som udgangspunkt for at opstille konkrete mål og indikatorer og for efterfølgende at kunne vurdere målopfyldelse. I videst muligt omfang vil man fra dansk side basere sig på eksisterende monitoreringssystemer – nationale og/eller opstillet af internationale organisationer og andre donorer, herunder også bidrage til udviklingen af baselines. Inden for de nævnte indsatsområder kunne der stiles efter resultater af følgende karakter, selvsagt konkretiseret alt efter hvilke programmer og projekter der gennemføres:

- Demokrati, god regeringsførelse og menneskerettigheder: Fremskridt i samarbejdspartnernes ageren i henhold til demokratiske principper. Relevant lovgivning og rammebetingelser på plads, som fremmer god regeringsførelse og offentlig forvaltning, ansvarlig virksomhedsdrift mv.; flere mennesker får kendskab til deres rettigheder og mulighed for at hævde disse rettigheder, forbedret dialog mellem myndigheder og civilsamfund samt fremskridt i decentraliseringsprocessen med konkret overflytning af kompetencer til lokale myndigheder.
- Uddannelse: Det forventes, at den omfattende sektorgennemgang vil føre til et pålideligt og relevant sæt baselinedata og opstilling af et monitorerings- og evalueringssystem, som vil kunne anvendes også i den danske støtte til sektoren. Særlig vigtigt vil det være at gøre fremskridt i retning af en national enhedsskole med respekt for de etniske områders interesser og rettigheder og at have mål og indikatorer for kvaliteten af undervisningen (ikke kun kvantitative mål).

- Støtte til bæredygtig, ansvarlig og inklusiv økonomisk vækst. Blandt de vigtigste resultater vil være etablering af anstændige og konkurrencedygtige arbejdspladser til gavn for særligt udsatte befolkningsgrupper i de etniske områder og baseret på ansvarlig virksomhedsdrift, bæredygtig udnyttelse af ressourcerne, værditilvækst, kvalitetssikring som giver adgang til eksportmarkeder.
- Kommercielt samarbejde: Flere danske investeringer, øget samhandel.
- Humanitære indsatser: Sårbare grupper, herunder tilbagevendte flygtninge og internt fordrevne, opnår fuld beskyttelse og en varig styrkelse af levevilkår på lige fod med den øvrige befolkning.

6. Kommunikation

I udgangspunktet kan der forventes offentlig interesse i almindelighed og hos engagerede organisationer, virksomheder og enkeltpersoner i særdeleshed for Danmarks engagement i Myanmar og fremtidsperspektiverne i det bilaterale forhold.

Dette kombineret med hyppige politiske kontakter og besøg skulle byde på righoldige muligheder for at kommunikere både politisk og departementalt fra ministeriets side om indholdet af landepolitikpapiret, mest oplagt tæt på det tidspunkt hvor det vedtages endeligt. Men der kan udmærket byde sig andre muligheder for at orientere offentligheden og debattere indholdet.